

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 49/2020-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku (sudca spravodajca) prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sa 87/2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sa 87/2017 porušené boli.

2. Krajskému súdu v Bratislave prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sa 87/2017 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 700 € (slovom sedemsto eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania krajského súdu a argumentácia s'ťažovateľa

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 49/2020-10 zo 4. februára 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sa 87/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“).

2. Z ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľ podal 25. októbra 2017 krajskému súdu správnu žalobu proti rozhodnutiu Krajského dopravného inšpektorátu Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave (ďalej len „žalovaný“) sp. zn. KRPZ-BA-KDI21-19/2017-P z 13. septembra 2017. Podľa s'ťažovateľa sa v napadnutom konaní krajského súdu domáha ochrany v súvislosti s tvrdným útokom polície, ktorá ho mala šikanovať, nezákonne obmedziť na slobode a dokonca aj náčelníkom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Malacky fyzicky napadnúť. Odo dňa podania žaloby do dňa podania ústavnej s'ťažnosti uplynulo 17 mesiacov (v skutočnosti viac než 18 mesiacov, pozn.) a krajský súd v tejto veci nerozhodol.

3. Sťažovateľ podal 4. apríla 2019 predsedovi krajského súdu sťažnosť na prietahy v súdnom konaní, ktorý na ňu odpovedal listom z 3. mája 2019 tak, že ju vyhodnotil ako dôvodnú. Sťažovateľ zastáva názor, že nečinnosťou krajského súdu, ktorý počas 17 mesiacov nevykonal žiadny relevantný úkon (okrem výzvy žalovanému z 20. novembra 2018, aby sa vyjadril k žalobe), dochádza k porušeniu jeho základných práv uvedených v bode 1.

4. Dňa 27. januára 2020 ústavný súd prostredníctvom telefonického dožiadania v informačnej kancelárii krajského súdu zistil, že súdne konanie nie je právoplatne skončené, vo veci nebol nariadený ani termín pojednávania a krajský súd neučinil od 3. mája 2019, t. j. odo dňa kladného vybavenia sťažnosti na prietahy v konaní, žiadny úkon.

5. Na základe už uvedeného sťažovateľ v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie v bode 1 označených základných práv postupom krajského súdu v napadnutom konaní a prikáže krajskému súdu konať bez zbytočných prietahov. Okrem toho sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 20 000 €.

6. V zmysle Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 účinného od 1. júna 2020 (ďalej len „rozvrh práce“) „Veci, na prerokovanie ktorých sú príslušné prvý a tretí senát ústavného súdu v zloženiach platných v obdobiach od 17. februára 2019 do 25. apríla 2019, od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019 a od 17. októbra 2019 do 31. mája 2020, ak bol ich členom sudca Mojmir Mamojka, prerokuje ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca v danej veci podľa súčasného rozvrhu práce.“ Tretí senát ústavného súdu pracuje v novom zložení: Martin Vernarský (predseda senátu), sudca Ivan Fiačan a Peter Straka (sudca spravodajca).

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľa

7. Ústavný súd 11. februára 2020 vyzval predsedu krajského súdu na vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti. V podaní krajského súdu sp. zn. 1 SprV 91/2020 z 19. februára 2020 predseda krajského súdu k meritu veci uviedol:

«Sťažnostná vec bola predložená tunajšiemu súdu na rozhodnutie o správnej žalobe žalobcu proti rozhodnutiu žalovanej dňa 19.10.2017.

Účinnosťou zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (dňom 01.07.2016) došlo k výrazným zmenám v prerozdelení správnej agendy a samosudcovia správneho úseku konajú o

a/ správnych žalobách vo veciach správneho trestania podaných proti rozhodnutiu alebo opatreniu o priestupku

b/ správnych žalobách v sociálnych veciach

c/ správnych žalobách vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia

d/ žalobách proti nečinnosti orgánu verejnej správy

e/ žalobách proti inému zásahu orgánu verejnej správy.

██████████ ďalej podotkla, že táto kombinácia agendy v komplexnom znení ustanovenia § 23 ods. 2 SSP je pre jej záber nezvládnuteľná. Časť tejto agendy, spočívajúcej v žalobách proti nečinnosti orgánu verejnej správy a žalobách proti inému zásahu orgánu verejnej správy postihuje len Krajský súd v Bratislave, t. j. 3 samosudcov na Slovensku, nakoľko smeruje proti ministerstvám a ústredným orgánom verejnej správy, sídliacim v Bratislave (asi až na 2 výnimky).

V prípade žalôb proti inému zásahu orgánu verejnej správy, došlo k výraznej zmene oproti ustanoveniam Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorých o tejto agende rozhodoval Najvyšší súd SR v senátoch. Závažná zmena nastala aj v predmete iného zásahu oproti nezákonnému zásahu (podľa O.s.p.), ktorý nie je viac menej ničím limitovaný. V ustanovení § 3 pod písm. e) SSP je iný zásah orgánu verejnej správy definovaný ako „faktický postup vykonaný pri plnení úloh v oblasti verejnej správy, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté; iným zásahom je aj postup orgánu verejnej správy pri výkone

kontroly alebo inšpekcie podľa osobitného predpisu, ak ním sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté.“ Týmto vymedzením uvedeného inštitútu nie sú dané žiadne jeho limity, podmienky a tiež konkretizácia a najmä žiadne časové horizonty. Jeho uplatňovanie nie je obmedzené ani počas konania správneho orgánu, tzn. napr. ani v období medzi rozhodnutiami prvostupňového a odvolacieho správneho orgánu. Inými slovami, iným zásahom môže byť úplne všetko, nakoľko i terminus technicus „nezákonný zásah“ sa zmenil na „iný zásah,“ z ktorého vymedzenia je už na prvý pohľad zrejmé, že sa pod tento inštitút môže „upratať“ úplne všetko. Zmeškané lehoty, zlé žaloby s následkom ich neúspešnosti, subjektívny nesúhlas s postupom správneho orgánu, či obyčajná nespokojnosť žalobcu

Obdobným inštitútom je i žaloba proti nečinnosti orgánu verejnej správy, ktorou sa účastníci domáhajú často absolútne nezmyselných požiadaviek voči orgánom verejnej správy. Žaloby možno veľmi často označiť za šikanózne, avšak výrazným spôsobom ovplyvňujúce kvantitu a najmä časové hľadisko vybavovania agendy samosudcu. Na viac, obe tieto agendy sa v meňte veci rozhodujú uznesením. Z počtu predložených vecí, obsahuje minimálne polovica návrh na priznanie odkladného účinku podanej žalobe, ktorý možno označiť za obdobu neodkladného opatrenia podľa zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok. Rozhodnutie o ňom sa odráža od vyjadrenia žalovaného a najmä administratívneho spisu správneho orgánu, ktorý v množstve prípadov predstavuje desiatky šanónov, elektronické časti spisov a pod., čo zásadným spôsobom narúša plánovaný harmonogram plynulého vybavovania ostatných vecí v oddelení samosudcu. Oboznámenie sa s obsahom jedného takéhoto materiálu, si vyžaduje aj niekoľko týždňové štúdium, bez napísania príslušného rozhodnutia. Na viac, takéto rozhodnutie sa nepremieta ani do výkonu sudcu, inak povedané, mesačné štúdium takéhoto spisu môže znamenať nulový výkon sudcu.

██████████ uviedla, že v rámci agendy podľa ustanovenia § 23 ods. 2 písm. c) SSP vybavuje veci rámcované v prípade zaistenia sedem dňovou lehotou na rozhodnutie veci na pojednávaní a v prípade vecí azylových je táto lehota 90 dní. V oboch prípadoch je lehota na písomné vyhotovenie rozhodnutia 7 pracovných dní. Práve kvôli krátkosti týchto zákonom určených lehôt, je plynulosť konania v samosudcovských veciach

obmedzovaná i obligatornosťou ich vybavenia v určených lehotách, čo má za následok vzájomné zastupovanie sa určenej dvojice samosudcov, prípadne v ojedinelých prípadoch i ktoréhokolvek samosudcu so správneho kolégia a teda neodkladné vybavenie veci bez ohľadu na to, či zákonný sudca je práceneschopný, čerpá riadnu dovolenku, či iné voľno.

Uvedené sa týka aj rozhodovania o návrhoch na priznanie odkladného účinku správnym žalobám vo veciach azylu, o ktorých má správny súd povinnosť rozhodnúť do 15 dní od ich podania a v ostatných prípadoch v lehote do 30 dní odo dňa doručenia vyjadrenia žalovaného k takémuto návrhu, prípadne doručenia administratívnych spisov, ak bol návrh podaný súčasne so správnou žalobou. Nakoľko SSP podávanie návrhov na priznanie odkladného účinku žalobe žiadnym spôsobom nelimituje, v prípade nevyhovenia návrhu súdom, sú tieto návrhy podávané žalobcami opakovane, aj len s 1-dňovým odstupom od doručenia predchádzajúceho uznesenia, ktorým návrhu nebolo vyhovené. Na viac ide o agendy nepredvídateľné, najmä v prípade zaistenia so 7 dňovou lehotou na odpojednávanie veci, často za požiadavky zabezpečenia tlmočníka z jazykov etnických menšín afrických a ázijských krajín, nakoľko títo cudzinci iný jazyk neovládajú.

V rámci samosudcovskej agendy sudcov správneho kolégia sú tiež prejednávané správne žaloby vo veciach správneho trestania podané proti rozhodnutiu alebo opatreniu o priestupku, zahŕňajúce celú škálu závadového konania, ako konflikty v rodine, medzi susedmi, psičkarmi, kolegami, susedmi, na ulici, znečisťovanie verejného priestranstva, nezákonné manifestácie, dopravné priestupky, blokové pokuty a pod., ktoré by mali spadať niekedy možno do poručenského a v prípade násilnejšieho konania do trestného konania.

Najmohutnejšou agendou samosudcov je agenda sociálna, podľa ustanovenia § 199 SSP, zahŕňajúca rozhodovanie Sociálnej poisťovne, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, zdravotných poisťovní, Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ministra obrany Slovenskej republiky a nadriadeného určeného podľa osobitného predpisu, príslušného útvaru sociálneho zabezpečenia, obcí, miest, mestských častí a samosprávnych krajov v oblasti sociálnych služieb. V konaní podľa tejto hlavy je správny súd zo zákona povinný zohľadňovať

špecifické potreby vychádzajúce zo zdravotného stavu a sociálneho postavenia účastníka konania.

V tejto súvislosti [REDAKOVANÉ] poznamenala, že podľa kritérií pre určovanie súdnych konaní ktoré majú prebehnúť s väčšou rýchlou, stanovených rozhodovacou praxou štrasburských orgánov ochrany práva a stanovených rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva, vychádzajúcich z článku 6 odseku 1 Európskeho dohovoru a kritérií pre určovanie súdnych konaní, ktoré majú prebehnúť s väčšou rýchlou, je osobitnej rýchlou podrobená agenda spojená s rozhodovaním vo veciach týkajúcich sa

a/ prostriedkov na živobytie, ku ktorým patria napríklad:

- žaloby o náhradu škody (*Neves a Silva c. Portugalsko, 1989*);
- dôchodkové veci (napríklad rozhodnutie vo veci *Styranowski c. Poľsko z 30. októbra 1998*);
- otázky sociálneho zabezpečenia (napríklad rozhodnutie vo veci *Mennitto c. Taliansko z 05. b/ konaní s osobným statusom*.

Sociálna agenda správneho samosudcu zahŕňa veci dôchodkového zabezpečenia tvorené množstvom typov starobných dôchodkov, invalidných dôchodkov, penále ukladaných sociálnou poisťovňou, rozhodnutí o vzniku, zániku, či nevzniknutí a neexistencii sociálneho poistenia, dôchodkové spory príslušníkov armády, policajného zboru či colníkov, preskúmavanie rozhodnutí o náhradnom výživnom, o rodičovských dovolenkách otcov, vecí podliehajúcich kompetencii Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Úradu práce sociálnych vecí a rodiny, ako napr. rozhodovanie o náhradnom výživnom, o rôznych príspevkoch osobám ZTP a pod.

[REDAKOVANÉ] tiež zdôraznila, že pri rozhodovaní okrem vecí limitovaných zákonom určenými lehotami (azyl, zaistenie, administratívne vyhostenie), prednostne vybavuje dôchodkové veci a v rozhodovacom procese je jej snahou prioritne rozhodovať a teda končiť veci postupne od najstarších, čo v súčasnej realite znamená vrátiť sa od vecí predložených v roku 2016 a 2017, ktoré začala vybavovať začiatkom roka 2019, k veciam ktoré boli predložené v roku 2004, 2006, 2008 a pod. (prerozdelené oddelenie po [REDAKOVANÉ]), a ktoré sú pre množstvo sťažností sledované vedením súdu. K týmto patrí aj predmetná sťažnostná vec.

Záverom [REDACTED] uviedla, že dlhodobejšie plánovanie vybavovania vecí podľa poradia nie v prípade tzv. samosudcovskej agendy možné, práve pre neregulovaný a lehotovaný nápad vecí podľa štvrtej hlavy tretej časti S SP (vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia).

S uvedeným vyjadrením menovanej zákonnej sudkyne sa stotožňujem.»

8. Ústavný súd listom z 20. februára 2020 zaslal sťažovateľovi vyjadrenie predsedu krajského súdu sp. zn. 1 SprV 91/2020 z 19. februára 2020 na vedomie s možnosťou vyjadriť sa. Sťažovateľ na vyjadrenie predsedu krajského súdu nereagoval.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (v prípade sťažovateľa súhlas konkludentný) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejedaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

14. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

15. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97 a I. ÚS 10/98). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty,

v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predĺžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejavíť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

16.1 Ústavný súd teda akcentuje, že pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“ (III. ÚS 127/03). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16.2 „Základné právo na prejednanie veci bez zbytočných prietahov a v primeranej lehote patrí k tým právam, ktoré zásadným spôsobom spolupodmieňujú spoločnosťou vnímaný stupeň právnej istoty a jeho dodržiavanie je jednou zo záruk posilňovania dôvery občanov v právo a justíciu. Obsah právneho poriadku musí byť rovnako záväzný pre občanov aj pre štát, a to nielen vo svojej abstraktnej podobe, ale predovšetkým konkrétne pri výkone súdnej moci.“ (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 193/03 z 15. 10. 2003).

17. Ústavný súd nie je súčasťou súdnej sústavy a neprislúcha mu právo dozoru nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov. Do rozhodovacej činnosti súdov je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd oprávnený zasiahnuť iba vtedy, ak boli ich konaním alebo nadväzujúcim rozhodnutím porušené ústavou zaručené základné práva a slobody sťažovateľa.

18. Prietahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jedno či viacrazový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktoré v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje

významné ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov alebo ich riadneho postupu. Z uvedenej fakticity musí preto následne vyplynúť, že dôsledkom popísaného zásahu orgánu verejnej moci (jeho pasivity) nemožno čeliť inak než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

19. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04). Teda záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno formulovať vždy s ohľadom na faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prietahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa [Comingersoll S.A. (Veľká komora), Sürmeli proti Nemecku (Veľká komora), Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, rovnako tak aj I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07)]. Naostatok aj ESLP vo svojich rozhodnutiach (rozsudok ESLP vo veci H. proti Francúzsku z 24. 10. 1989, rozsudok ESLP vo veci Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994 a rozsudok ESLP vo veci Scordino proti Taliansku č. 1 z 29. 3. 2006) viackrát vyzdvihol dôležitosť správy súdnictva bez prietáhov, ktoré môžu ohroziť jeho účinnosť a dôveryhodnosť.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

IV.1 Právna a faktická zložitosť vecí

20.1 Pokiaľ ide o zložitosť prípadu, môžeme hovoriť o skutkovej alebo právnej zložitosti. Môže ísť napríklad o vec, v ktorej vystupuje viacero strán (rozsudok ESLP vo veci H. proti Spojenému kráľovstvu z 8. 7. 1987) alebo v ktorej je potrebné zabezpečiť rôzne dôkazy [rozsudok ESLP vo veci Humen proti Poľsku (Veľká komora) z 15. 10. 1999]. Zložitosť prípadu môže taktiež súvisieť s prítomnosťou medzinárodného prvku (rozsudok ESLP vo veci Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že skutkovo a právne zložité je iba také konanie, ktoré si na posúdenie skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, vyžaduje ustanovenie znalca s osobitnými odbornými znalosťami, resp. spoluprácu znalca s inými odborníkmi – konzultantmi (IV. ÚS 28/05).

20.2 Predmetom konania je konanie podľa § 23 ods. 2 písm. a) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“). Predmetná činnosť teda spadá pod bežnú a pravidelnú rozhodovaciu prax krajského súdu konajúceho v správnom súdnictve ako súd prvostupňový.

IV.2 Správanie účastníka konania

21. Správanie strany v konaní je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných priet'ahov v súdnom konaní ústavný súd nezistil na strane s'ťažovateľa žiadne okolnosti, ktoré by sa podpísali na priet'ahovom postupe krajského súdu v napadnutom konaní.

IV.3 Postup krajského súdu v napadnutom konaní

22.1 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je postup súdu.

22.2 Ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a súdneho spisu zistil, že krajský súd v napadnutom konaní vykonal vo veci od 25. októbra 2017 jeden úkon, a to 20. novembra 2018 vyzval žalovaného na vyjadrenie sa k podanej žalobe a požiadal ho o zaslanie spisu. Postupoval teda v zmysle § 106 SSP, avšak v prípade nezaslania spisu mal krajský súd využiť § 80 SSP, čo však neurobil. V predmetnej veci tak krajský súd za 1 rok a 7 mesiacov konania (do času podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) vykonal len jeden procesný úkon smerujúci k prejednaniu veci/skončeniu veci, pričom ani z vyjadrenia predsedu krajského súdu nevyplýva iná aktivita súdu. Naopak, predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení k veci (totožnom ako vyjadrenie zákonnej sudkyne) poukázal na to, že dôvodom nekonania súdu je preťaženosť sudcov na správnom úseku a dokonca ani nemožnosť zvládnutia tejto agendy pre jej rozsiahlosť. Vychádzajúc zo zistených skutočností, ústavný súd konštatuje, že krajský súd je vo veci nečinný (vykonal len jeden úkon z 20. novembra 2018) a ak nečinnosť súdu charakterizuje konanie ako celok, nemá význam hodnotiť sporadické úkony súdu (II. ÚS 200/05, I. ÚS 398/08, IV. ÚS 60/09, I. ÚS 76/09, I. ÚS 289/2010).

22.3 Vzhľadom na tento záver ústavný súd konštatuje, že krajský súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23.1 V kontexte okolností veci ústavný súd dôrazne akcentuje, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní (I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 55/02, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03, III. ÚS 399/2011). Nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát

zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06, rovnako tak aj Ústavný súd Českej republiky IV. ÚS 392/2005, IV. ÚS 358/1998).

23.2 Ústavný súd vníma problém nadmernej zaťaženia všeobecných súdov. Zároveň však poukazuje na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (rozsudok ESLP vo veci Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64).

V.

Záver

V.1 K bodu 1 výroku nálezu

24.1 V zmysle § 133 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody. Ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

24.2 Ústavný súd na základe vykonaného posúdenia (bod IV odôvodnenia) dospel k záveru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V.2 K bodu 2 výroku nálezu

25.1 V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom

boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

25.2 Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

25.3 Vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd v napadnutom konaní dosiaľ nerozhodol, prikázal ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde krajskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov.

V.3 K bodu 3 výroku nálezu

26.1 Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

26.2 Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012).

26.3 Sťažovateľ požiadal o priznanie finančného zadostučinenia vo výške 20 000 €. Ústavný súd v napadnutom konaní identifikoval obdobie nečinnosti v trvaní celkovo 1 rok a 7 mesiacov.

26.4 Vzhľadom na dĺžku prietáhov v napadnutom konaní a vychádzajúc zo svojej judikatúry (IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020), priznal ústavný súd v popísanej situácii sťažovateľovi sumu primeraného finančného zadostučinenia vo výške 700 €, ktorú považoval vzhľadom

na okolnosti veci za primeranú. Vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovet (bod 4 výroku nálezu).

27. S poukazom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, sa pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumie jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Martin Vernarský
predseda senátu